

Splošne vesti

POKLONITEV UČITELJSTVA IZ DRAVSKE BANOVINE NA GROBU BLAGOPKOJNEGA KRALJA ALEKSANDRA I. ZEDINITELJA.

Jugoslovensko učiteljsko združenje, sekcijski za dravsko banovino — Ekskurzijski odsek, priredi v dne 7., 8. in 9. decembra potovanje na Oplenac, da se pokloni blagopkojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Zeditelju. Cena za vožnjo po železnici (iz Ljubljane do Mladenovca in avtobusom od Mladenovca do Topole in nazaj) znaša 180 Din. Prijave sprejema JUU v Ljubljani, kamor je istočasno poslani navedeni znesek. Ta znesek plača vsakdo ne glede na to, kje vstopi (na progi Ljubljana-Mladenovac). Udeleženci imajo polovično vožnjo do priključnih postaj za skupni vlak, tako do Ljubljane, do Zidanega mosta, do Brežic in Zagreba. Voznino od oddolne do priključne postaje plača vsak sam. Udeleženci, ki niso državni uradniki, si morajo nabaviti na odhodni postaji posebno legitimacijo, ki jim omogoča polovično vožnjo do priključne postaje in nazaj. Ponovno apeliramo na učiteljstvo, njih sorodnike in prijatelje, da se tega potovanja udeležijo in pripomorejo do izpolnitosti poklonitve. Prijavni rok je podaljšan do vključno 3. decembra. Udeleženci se bodo le prijave, katerih lastniki bodo dostavili do tega datuma 180 Din na naslov JUU, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. Obenem s prijavo je javiti tudi naročilo za prenočišče in priključno postajo (in ne odhodno). Doslej je dospelo 245 prijav, potrebno pa jih je za posebni vlak še 155. Upravičeno pričakujemo še nadaljnjih prijav. Posebni vlak bo odpeljal iz Ljubljane ob 20.20 zvečer takoj za rednim brzovlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 20. uri. Prihod v Zidani most ob ca. 21.30, prihod v Brežice ca. 22.30 in v Zagreb gl. ob ca. 23.15 uri. V slučaju, da ne bo zadosti prijav, bomo potovali z rednim brzovlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 20. uri, iz Zidanega mosta ob 21.10, iz Brežic ob 22 in iz Zagreba ob 23.20. Točen program potovanja bomo objavili v dnevnikih dne 4. decembra in v radiu opoldne in zvečer istega dne, ko bo končno razvidno število prijav. Priporočamo, da ponese vsakdo s seboj potovalno oedo, ki mu bo dobro služila pri potovanju v vlaku. Legitimacije za potovanje in podrobna navodila ter razpored bivanja v Beogradu in poklonitve na Oplenču bo prejel vsak udeleženec po pošti, na naslov, ki ga je javil obenem s prijavnico. Prenosišča bodo razdeljena v vlaku. Vsak udeleženec se mora na priključni postaji takoj pri vstopu javiti pri voditeljih izleta, ki bodo v posebnem železniškem vozu-kupeju. Železniški vozovi v posebnem vlaku bodo označeni z napisi Ljubljana, Zidani most, Brežice, Zagreb. V teh vozovih bo rezervirano toliko sedežev, kolikor prijavljencev bo vstopilo na navedeni postaji. Vljudo prosimo, da se udeleženci točno ravna po teh navodilih; s tem hočemo doseči, da bo imel vsak udeleženec dovolj prostora za udobno potovanje. Eventualne izpremembe glede bivanja v Beogradu in poklonitve na Oplenču bodo pravočasno objavljene. Ravnanje se bomo morali po tem, kdaj — to je v soboto ali nedeljo — bo mogoče dobiti čim več in čim ugodnejših prevoznih sredstev za prevoz iz Mladenovca do Topole. Vlak se bo vrnil v Ljubljano v ponedeljek 10. dec. v dopoldanskem urah. Intervenerali smo, da bo učiteljstvo prejelo decembrske mesečne prejemke redno.

Šolska upraviteljstva vljudo prosimo, da takoj vrnejo pole, ki so jih dobila za podpisovanje učencev. Pole morajo biti v Ljubljani najkasneje do petka 30. t. m.

svojstveno gledanje na svet in življenje le maloverni žarek v današnje splošno iskanje ne samo novega Človeka, temveč novega Vsečloveka, ki naj je popolnejši od Nietzschevega Nadčloveka. Vsakdanost sicer ne vidi tega iskanja, ker jo preglašajo oskosrčna stremeljenja trenutnosti in časovno — modne konjunktive; vendar se včasih naš duh le otrse »tega sveta« ter gre vase in si ustvarja v sebi in v vseh lepoto, dobroto in ljubezen. Gol-Vaj nam v zadnjem poglavju »Ukazano — še neizvršeno (Noč — dan...)« po 120 straneh razvije svoje gledanje na sintezo že prej omenjenih svetovnih nazorov. Predvsem vidi on v brezrazrednosti, v pobijanju antagonizma, v dviganju proletarijata zgolj materialistični poudarek, kateremu manjka »življenja, peruti, idealizma«. To rešitev najde v visokem nauku krščanstva; zakaj »s krstom v reki Jordanu nam je pokazano, da je neobhodni temelj živvega ljubezenskega krščanstva na zemlji z resnico in pravico okrašena materija — mati zemlja, oziroma s tem krstom je objavljena danes tudi znanstveno dokazana resnica, da je glavni predpogoj za zetižiranje, včlovečenje nas zemljanov socialno pravična, bratska urediva neobhodne materialne plati življenja.«

Tudi zunanost knjige je vsebinski primer: v sivih platnicah se zlati Človek, ki prihaja, mislim ob tem, da hrepeni danes vse le za zlatom, in mislim tudi, da je vsebina knjige podobna zlatemu hrepenjenju in razodetju v sivino, ki naj objame in blagoslovi tebe, ki jo boš čital, in iz tebe vsakogar, komur boš podajal njene misli. Legionar Kralja Matjaža — našega pravičnega Novega Človeka — Ivan Cankar — je izrekel besede: »Ali ura pride nekoč, ko bo odprl srca topel spomladanski veter, ko si bodo obrzi enaki v sreči, ne v bridkosti, ko se bodo ljudje pozdravljali s cvetjem ovenčani in z glorio ljubezni.«

Tone Gaspari.

POKLONITEV NA OPLENCU — DOPUSTI IN ODSOTNOST.

Da se omogoči učiteljstvu poklonitev na Oplenču, je izdala kraljevska banska uprava 27. XI. 1934 odlok pod IV. No. 15.624/3, ki se glasi: »Na prošnjo JUU sekcije za dravsko banovino v Ljubljani, ki je organizirala za 7., 8. in 9. december 1934 skupno poklonitev učiteljstva dravske banovine na grobu blagopkojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zeditelja, odreja kr. banska uprava v smislu odloka predsedništva ministrskega sveta Ad. Br. 1798 z dne 9. XI. 1934 s svojim odlokom 15.629/3 od 27. XI. 1934 dodatno k odloku IV. No. 15.151/1 z dne 15. XI. 1934, da se dovoljuje potreben dopust vsemu učiteljstvu narodnih šol, meščanskih in srednjih šol, ki se bo udeležilo te poklonitve. S tem odpadejo omejitve in posebne določbe, navedene v okrožnici IV. No. 15.151/1 z dne 15. XI. 1934 in se morejo udeležiti poklonitve vse učne osebe z iste šole. To obvestilo velja kot nadomestilo okrožnice kr. ban. uprave.

— **Žalne zastave.** Na razna vprašanja šol. upraviteljev, do kdaj morajo biti žalne zastave izobešene na šolskih poslopih, sporočamo, da je za to oblastveno določeni termin potekel dne 21. nov. 1934.

Ob državnih praznikih se žalne zastave ne bodo izobešale, pač pa državne na pol droga ali opremljene z žalnim trakom.

— **Stalež šolstva in učiteljstva 1934.** razpošilja založnica le šolam in zavodom, na podlagi naročilnic. Šole in zavodi, ki niso še naročili Staleža, naj store to čimprej, ker je naklada razmeroma majhna. Stalež šolstva in učiteljstva je popolnjen z mnogimi podatki, ki ne bodo dobro služili samo šolskim upraviteljem in krajevnim šolskim odborom, marveč tudi večinskim in drugim uradom.

— **Nekateri člani sreskega učiteljskega društva v Kočevju** so menda pozabili, da jih veže stanovski pones, da izvršijo napram svojemu društvu svojo drugo dolžnost, ki je skoraj ravno tako kardinalna kakor prva (redno udeleževanje društvenih zborovanj), namreč redno plačevanje članarine. Zganite se vsaj oni dolgoletni dolžniki, kajti društvo za vas leto za leto plačuje sekciji odpadajočo članarino! Prosimo torej malo več obzirnosti!

Odbor.

— **Priznanje.** Kr. banska uprava je izrekla priznanje našemu tovarišu g. Josipu Lapajneju iz Cerkelj pri Kranju za njegove uspehe pri izvajanju dečjih dni in pri splošnem pogozdovanju s slikovito diplomom. Je to izredno odlikovanje, lažje razumljivo, če upoštevamo, da ga je tudi ministristvo poljoprivrede lani odlikovalo s krasno diplomom za izvršena dela na področju planšarstva, o katerem je spisal zanimiv sestavek v kmetijski brošuri ob priliki sreske kmetijske razstave v Kranju, ki so jo izdali po njegovi inicijativi. Za delo na vasi je prejel že dve nagradi iz »Kraljevega fonda«. Da se je tovariš Lapajne s tako vno lotil planšarstva in gozdarstva, je pripisovati predvsem lepoti gorenjskega ozemlja, ki ga je vzljubil z vso dušo kot lovec in planinec. Njegova mati, haloška viničarka, oče sin gorjanskega kmeta iz Otaleže ob Idriji — sta ga že v zgodnji mladosti priklopala k skrivnostim prirode, ki se je vanjo življal kot gojenec Marijanišča, kar nam je tako živo opisal v svojem radijskem predavanju »O otroku iz predpotesne Ljubljane«. Usoda mu je bila naklonjena, da se je kot učitelj poročil z lastnico kmetije. Zemlji je posvetil vso svojo mladost. Videli so ga sedaj v hlevu pri živini, ki jo je najraje sam opravljal, sedaj na njivi s sejalnico v roki, ni se sramoval kose, ne da so mu lastni otroci pasli krave. Vso vojno je kmetoval sam — brez poslov.

Pod njegovim vodstvom se je ustanovila Pašna zadruga, ki jo nejuje kot svoje lastno dete. Omogočil ji je nabavo obsežne planine (Krvavec), kjer so on in zadrugarji zgradili mične stanove, vse okrog doma, ki ga je zgradilo SPD na njegovo pobudo.

Ne čudimo se tedaj, da priznavajo njegove uspehe državne oblasti in tudi kmetije, poljanci in gorjanci s senatorsko kandidaturo.

— **Kmetijski berilo I. del** je naslov knjigi ki jo je izdalo »Društvo kmetijskih strokovnjakov za dravsko banovino«. Knjigo je uredil nadzornik Josip Strekelj. V lični zbirci so podana pregledno in zelo poljudno berila naših kmetijskih strokovnjakov iz kmetijskega, travništv, živinoreje, sadjarstva, vinogradništva in kletarstva, vrtnarstva in zadrugništva. Berilo pojasnjuje mnoge prav dobre slike. Bogata zbirka potrebnih naukov je namenjena kot priročnik našim gospodarjem in kot učbenik kmetijskim mladini. Res dobro delo prav toplo priporočamo učiteljstvu kot pomožno knjigo pri pouku iz kmetijstva. Posebno pa bo »Kmetijski berilo« dobro došlo učiteljem in učencem naših kmetijsko-nadaljevalnih šol. Knjiga bo v kratkem razprodana, zato priporočamo, da si jo interese čim prej naroče pri tajništvu »Društva kmetijskih strokovnjakov za dravsko banovino« (Martelanc Karol), sresko načelstvo v Kranju. Cena knjigi brez poštnine je 10 Din.

— **Prva otroška razstava narodnih noš in ročnih del.** V svrhu propagande narodne noše in vstvarjajoče sposobnosti naših otrok priredi Savez humanih društev kraljevine Jugoslavije v Beogradu letos o Božiču prvo otroško razstavo narodnih noš in ročnih del. Najboljša dela bo odlikovala strokovna komisija z diplomami in medaljami, a poleg tega bo podeljenih tudi sto otroških oblek. — Razstava bo prirejena istočasno z loterijo, ki bo

imela 200 glavnih dobitkov in to 100 deških in 10 dekleških narodnih noš. — V času razstave bo tudi državni zbor usmiljenja, konferenca za razširjenje narodnih noš in propagando ročnih del. — Končno je namen te razstave, da se iz njenih dohodkov za božič obleče vsaj 1000 otrok z narodnimi nošami. Vsa podrobnejša navodila se dobijo pri »Savezu humanih društev« — Beograde.

— **Misel in delo,** kulturno in socialno revijo je začela izdajati zadruga »Tisk jugoslovanskih naprednih akademskih društev Nastala«. List bo prinašal članke v aktualnih vprašanjih iz vseh panog javnega življenja. V prvem dvojnem zvezku so poleg spominskega članka o blagopkojnem kralju Aleksandru I. in uvodne besede uredniškega odbora nastopni aktualni članki: Dr. S. Bajič, Zakon o minimalnih mezdah. Dr. J. Likar: Vprašanje srednje šole. A. Lajovic: Kočevje in mi. D. S. S. Lapajne: Usoda vlagatelj. Dr. A. Založkar: Regeneracija. Dr. B. Vrčan: Kriza manjšinske zaštite.

Obzornik prinaša med drugim kratka poročila o kongresih profesorjev, zdravnikov in učiteljev in pravnikov. Novo revijo »Misel in delo« toplo priporočamo našemu učiteljstvu. Cena letno 60—, polletno 30—, četrtletno 15— Din. Posamezna številka stane 6 Din.

Damske plašče

v odličnih kvalitetah in prvovrstnih krojih kupite od

Din 350- dalje pri **FRAN LUKIČ** **STRITARJEVA ULICA**

Velika izbira!

— **Sekcija Pomladka Jadranske straže** opozarja vse bratske Pomladke, da je sedaj še čas, da se naroče na službeno glasilo »Pomladka Jadranske straže«. Izhaja mesečno v Splitu, stane celoletno 10 Din. Mogoče je še dobiti informativni koledar »Naš mornar«. Tudi društvene žige Pomladki zelo naročajo. Mnogi se oglašajo radi zastave. V prihodnji številki »Našega roda« bo slika in opis zastave PJS. Pomladki, mislite nanje, kongres JS bo že čez pol leta! Radi obilega dela v pisarni je dopisovanje malo zastalo, kar naj bratski Pomladki blagovolijo upoštevati. Vsa naročila pa se izvrše takoj. Oglašajte se pridno in poročajte o svojem delu! Čuvajmo!

— **Geografija Sodobne Evrope** — bo prvovrsten priročnik, ki ga za Slovensko šolsko Matico pripravlja naš priznani strokovnjak dr. V. Bohinec. To bo pomozna knjiga, ki jo naročniki SSM prejmejo za zelo majhen de-

Učiteljski pravnik

— **Š Vprašanje.** Imenovana sem za učiteljico v J. Imam v Ljubljani živečo mam, ki bi jo rada vzela k sebi. Sem namreč sirota in so me študiralni bratje ozir. mati z namenom, da kasneje jaz živim mater, ki se niti sama ne more preživljati s svojo skromno pokojnino (po očetu 37 Din mesečno in za sebe ca. 200 Din mesečno skupno torej okrog 240 Din mesečno). Zdaj je napočil čas, da svojo nalogo izpolnim. Ne vem pa, kako se bo tolaščilo pri oblasteh to naše predvideno skupno gospodinjstvo. Vsekakor razumem jaz isto tako, da živi ona pri meni, ne pa jaz pri njej. Ker sem pa v dvomu in se bojim nasprotnega tolačenja in temu sledečega okrnjenja prejemkov, prosim za tozadevno pojasnilo.

Odgovor. Ako uživa mati po očetu odnosno zase pokojnino iz državne ali samoupravne blagajne, bi se Vam zmanjšali prejemki v primeru skupnega življenja z materjo v smislu določil uredbe z dne 11. IV. 1934. za 20%.

— **Š Tovariši(-ce) novinci(-ke)!** Nabavite si takoj ob nastopu službe »Ročni katalog« in ravnajte se po navodilih, ki jih vsebuje ta priročnik in koristna knjižica.

— **Š Rodbinska doklada za otroka.** Ta pripada drž. uslužbencu za otroka do 16. leta starosti po določilih čl. 8. uredbe o drag. dokladah: 1. ako nima otrok več kot 200 Din kakršnihkoli dohodkov v denarju in naravi in 2. ako ga kot javenca v obrti, trgovini ali podjetju vzdržuje oče drž. uslužbenec. Čl. 8. uredbe (stran 87 Roč. Kat.) govori le o rodbinski dokladi za otroka do 16. leta starosti. Čl. 9. uredbe določa kdaj pripada doklada za otroka izjemoma tudi po 16. letu starosti in našteva primere pod a), b) in c). Pod c) je navedeno le redno šolanje v dobi po 16. do 23. leta starosti. Za otroke nad 16 let stare, ki se uče v obrti, trgovini ali podjetju torej ne pripada rodb. doklada četudi te otroke vzdržujejo starši drž. uslužbenci.

Naša gospodarska organizacija

UČITELJSKI DOM V MARIBORU
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

VABILO

na II. redni občni zbor dne 23. decembra 1934. ob 10. uri v prostorih doma v Mariboru.

Dnevni red:

1. Odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Poročilo načelstva o poslovanju zadruge.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku za poslovno leto 1933/34.

nar in ki je noben učitelj ne bo mogel pogrešati pri svojem delu v šoli in pa izven šole. Izšla bo v treh letnih snopiščih po 120 strani. Ker pa naklada knjig, ki jih izdaja Slov. Šol. Matica, ne sega nad število letnih članov, zato zamudnikom pozneje ne bo več mogoče postreči s I. delom, ki v kratkem izide! Zadnji termin za vplačilo naročnine na letošnje knjižice je 15. december. Odbor Slov. Šol. Matice.

— **Zlati nauki o gnojenju.** Občestvo učiteljev kmetijsko-nadaljevalnih šol je izdalo brošuro Zlati nauki o gnojenju. Spisal jo je inž. Rado Lah. Knjižice te vrste so potrebne gojencem kmetijsko-nadaljevalnih šol, ki dosejajo niso imeli prav nič primernege, s čimer bi se okoristili pri pouku. Delce se bo dalo s pridom uporabiti tudi v višji narodni šoli, kjer je kmetijski pouk predpisan, nimamo pa še čitank ali časopisa, ki bi vseboval tudi kmetijsko snov. Koristila bi tudi fantom v društvi fantov in deklet in naprednejšim ter ukaželnim kmetovalcem. Prvi naj sežejo po nji seveda učitelji kmetijsko-nadaljevalnih šol, ker bodo v knjižici našli mnogo koristne snovi in jo bodo lahko čitali s fanti pri pouku. So po 2 Din in se naročajo pri šolskem upravitelstvu v Vodicah nad Ljubljano.

— **JOSIP OREL, NADUČITELJ V POKOJU.** Dne 17. novembra t. l. je preminul v Prvačini nadučitelj v pok. Josip Orel. Blagopokojnik je bil vzoren soprogo-zlatoporočnik s plemenito gospo Avgusto, s katero sta vzgojila tri vrle sinove: Riharda, nadučitelja, dr. Vladimirja, odvetnika, Stanka, bančnega uradnika, ki so ponos njima, Prvačini in narodu. Blagopokojni Josip Orel je bil rojen v Zbiljah 1. 1854. Šolal se je v Gorici, kjer je napravil zrelostni izpit 1. 1876., dne 1. nov. istega leta je bil nameščen kot učitelj v Prvačini, kjer je služboval do vpokojitve leta 1921.

Nad štirideset let je torej blažil srca in bistril razum prvaški mladini. Bil je vesten učitelj in iskren tovariš. Vsi smo ga spoštovali in ljubili. Njegovo delovanje ni bilo omejeno le na šolo, ampak bil je neumorn delavec tudi izven šole. Izvrsten glasbenik je do par mesecev pred smrtjo vodil cerkveno in posvetno petje. Njegov zbor je slovel po lepi vipavski dolini in sploh po vsej deželi. Vodil in vezljal je tudi Prvaško godbo in bil duša družabnemu življenju.

Kmetijski strokovnjak je bil vzgled tuk. ljudstvu, kateremu je pomagal z nasveti v dobrih in slabih časih.

Bil je miren in plemenit značaj ter vesel družabnik.

Veličasten pogreb je pričal, kako je bil priljubljen in spoštovan.

Ne le kar veleval mu stan — kar more, to mož je storil dolžan — to je v polni meri vršil blagopokojni tovariš. Počivaj v miru!

5. Poročilo kuratorija.

6. Slučajnosti in predlogi.

V smislu § 16. zadrugnih pravil je računski zaključek za l. 1933/34. zadrugnikom na vpogled pri upravitelju doma.

V Mariboru, dne 22. novembra 1934.

Štefan Blažič, tajnik. Anton Hren, načelnik.

— **g Članom Učit. Samopomoči.** Ker smo imeli v novembru t. l. samo en smrtni primer (Marija Negovetič, Poljčane), Vam je uprava pripisala tudi prispevek za upravno in rezervni fond za l. 1935. Samci nakažejo Din 16—, zakonski pari pa Din 31—. V teh dneh je uprava razposlala opomine vsem članom, ki imajo večje ali manjše zaostanke. Poravnajte vse obveznosti v mesecu decembru, da začnemo novo leto s čistim računom. V bodoče nakazujte redno in sproti vsak mesec predpisane zneske. — Člani naj se zavedajo, da načelstvo ne more podeliti novih podpor, če prejšnji prejemniki ne nakazujejo redno in točno svojih mesečnih odplačil. Podporni sklad ima okrog Din 150.000— imetja. članom se je pa izdalo okrog Din 200.000— podpor kot brezobrestna posojila. — Uprava prosi vse člane da privabijo v našo zadrugo novih članov. Učit. Samopomoč mora postati močnejša v številu članov, potem bodo tudi posmrtnine in podpore iz podpornega sklada večje in izdatnejše. Uvažujte to, saj bo to koristilo posredno Vam!

— **g Članom obmorskega doma v Omišlju.** V novembru t. l. nam je poslalo precej tovarišev(-ic) prvi mesečni obrok a Din 100— za učiteljski obmorski dom v Omišlju. Ostalo je pa še nekaj položnic neizplačenih. Vljudo prosimo vse tiste člane in prigašence, ki v tem mesecu niso nakazali tega zneska, da nakažejo prvi obrok s položnico, ki so jo prejeli v oktobru. Vsem ostalim pošljemo položnice v teh dneh. V bodoče bodo dobivali vsi člani položnice v zadnjih dneh meseca. Prosimo, da nakazujete mesečne prispevke takoj po prejemu mesečne plače. Priporočamo se vsem dobromislečim tovarišem (-icam), da vstopijo čimprej v naše društvo in nam pomagajo zgraditi obmorski dom za učiteljstvo dravske banovine. Posebno se pa priporočamo tistim članom in zaupnikom, katerim smo poslali slike bodočega obmorskega učiteljskega doma, da se na prvem učiteljskem zborovanju spomnijo s prijaznimi besedami našega društva in nam s svojo vplivno in prepričevalno besedo pridobijo kaj novih članov. Dom bo za nas vse, zato ga gradimo mi vsi!

— **g Učiteljski dom v Mariboru.** Za »Maistrov kamen« so nadalje prispevale šole: Ptuj, dekleška okoliška os. 70— Din; Celje, dekleška okoliška os. 50— Din; Prevalje 65— Din; Krčevina pri Mariboru 80— Din; Sp. Polskava 20— Din; Jarenina 30— Din; Breg pri Ptuj 30— Din; Vel. Nedelja 60— Din. — Najlepša zahvala! — Skupaj doslej: 350725 Din. — Tovariši-zamudniki, ne pozabite 1. decembra na »Maistrov kamen«! — M. Kožuh, blagajnik.